

תורת ההכמים

גליון שבועי להנחלת תורת חכמי ספרד זיע"א

שנה ב'
גליון ל"ד

מאמר שבועי

תכלית המועדים - להתחזק בהכרת הטוב

"בסוכות תשבו שבעת ימים וגו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים וגו'" (ויקרא כג, מג - מו)
הנה יש להבין מה ענין הזכרת יציאת מצרים אצל מצות סוכה, וכן מדוע בכל מועדי ה' הזכרה יציאת מצרים, בחג הפסח נאמר "כי בחודש האביב יצאת ממצרים" (שמות לד, יח) ובחג השבועות נאמר (דברים טז, ב) "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים?"
והגאון רבי דניאל טיראני בספרו סעודת מצוה (ראה אודותיו במדור הסמך) מפרש ע"פ הפסוק בתהילים (לח) "ישלמוני רעה תחת טובה..." העירה והקיצה למשפטי אלהי וה' לריב, ויש לתמוה היאך דוד המלך ע"ה מוסר דין לשמים על אויביו והא אמרינן (ראש השנה טז:) כל המוסר דין לשמים נענש תחילה שנאמר לגבי שרה (בראשית טז, ה) "ישפט ה' ביני ובינך" ואומר (כג, ב) "ויבא אברהם לספוד לשרה".

וצריך ליישב שידוד המלך לא מסר דינו לשמים אלא מחה בכבודו של מקום שכל הכופר בגמילות חסדים ככופר בעיקר (קהלת רבה ז, ד), לכן אמר דוד המלך "ישלמוני רעה תחת טובה" וביקש "הקיצה והעירה למשפטי" ומדוע אני מבקש ממך לעשות בהם משפט? כיוון שריבי הוא כריבך וזה שאמר "אלוהי וה' לריב" שכל הכופר בטובת חבריו ככופר בטובתו של מקום.

וצריך להבין מדוע הכופר בטובת חבריו ככופר בטובתו של מקום והרי יש מרחק גדול בין חבריו להקב"ה?

ונראה לפרש ע"פ מה שכתב הגאון מהר"י אלמושינו, שכאשר אדם שונא את חבריו כופר בטובתו משום שסובר שטבע השנאה טבועה בתוכו והגם שיעשה לו חברו טובות הרבה אין בכוחו לשנות ולאהוב את חברו וא"כ הרי יש כאן כפירה בציוויו של הקב"ה, שהרי הקב"ה צוה לאדם לקיים מצוות אף שהם נגד טבע האדם, כגון אדם ששונא את חברו מצווה לעזור לו וע"ז זה מוכרח לשנות את טבעו שנאמר "כי תראה חמור שונאך.. עזוב תעזוב עמו" (שמות כג, ה) וכן (ויקרא יט, יח) "ואהבת לרעך כמוך" וכן הקמצן מצווה שיתן צדקה שנאמר (דברים טו, יח) "פתח תפתח... ולא ירע לבבך" כפי שכתב בספר החינוך (מצוה טז) "כי האדם נפעל כפי פעולותיו" והכופר בטובת חבריו סובר שאין ביכולת האדם לשנות את מידותיו ונמצא שכפר בה' שנתן לנו את המצוות שתכלית קיומן הוא שינוי המידות.

ולכן אמר הקב"ה אל תכפרו בטובה שהוצאתי אתכם ממצרים ונתן לנו את ג' המועדים כדי שיהיו לנו לזיכרון שלא נכפור בטובה, וע"י שנחזק את מידת הכרת הטוב כלפי ה' כך נוכל לקיים את המצוות שבין אדם לחברו אף שהם דורשים מאיתנו לשנות את המידות.

ויש להתבונן במידותיו של הקב"ה כדי שנשכיל לדעת לגמול חסדים ולא לכפור בטובה, שאף שהקב"ה כבר שילם לעושי מצוותיו והקדימם בטובה וכנאמר בתהילים (סב, יג) "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" שלכאורה פתח בחסד וסיים כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, ואם אמר יאמר העבד הרי הקב"ה משלם לפי פעלי ואין זה חסד כי אם שכר חלף עבודתי?

ויבאר ע"פ המדרש (ילקוט ויקרא כג תרצ"ד) "אמר הקב"ה לעם ישראל אע"פ שאתם עושים סוכה אין אתם גומלים עמי אלא פורעים לי שכבר עשיתי לכם ענני כבוד וכן בתנחומא (ויקרא י) על הפסוק באיוב "מי צודקמים ואשלם" (א, ג) "מי עשה לפני מזוזה עד שלא נתתי לו בית" וכי א"כ הקב"ה נחשב כמלוה לגבינו ואנו פורעים לו במצוות שאנו עושים ואינו צריך לשלם לנו. כשם שהלוה שילם למלוה לא יעלה על הדעת שהמלוה יתחייב ללוה. והקב"ה משלם שוב את שכרנו כמעשינו כאילו תחילה לא שילם לנו וכ"ז כדי להראות חיבתו אלינו, ושכר זה נחשב חסד וזה שאמר בפסוק "כי לך ה' חסד" וגו'.

בחודש זה אנו עמוסים בריבוי מצוות ובבא העת נקבל שכר על כל מעשינו והנה הגמ' במנחות (טט) שואלת מאי דכתיב "בטחו בה' עדי עד כי ביה צור עולמים" (ישעיה כו, ד) א"ל כל התולה בטחונו בה' הוה לו מחסה בעולם הזה ובעולם הבא, ומשמע שדוקא במצוות התלויות באמונה שכרם גם בעוה"ז אך שאר המצוות שכרם רק לעוה"ב כמו שכתוב (קידושין לו:) שכר מצווה בהאי עולמא ליכא.

וצריך להבין מדוע המצוות התלויות באמונה שכרם בזה ובבא ואילו שאר המצוות שכרם רק לעולם הבא, שהרי ה' ב"ה ציוונו שלא להלין שכר שכיר (ויקרא יט, יג), ודין הצדק שאין לו אלא ארבע אמות של הלכה (ברכות ח). היאך יכבש שכר עושי רצונו ויעכב שכרם עד לעולם הבא?

ונראה לבאר ע"פ הגמ' ב"מ (ק). האומר לשלוחו צא ושכור לנו פועלים ואמר השליח לפועלים שכרם על בעה"ב אין שום אחד מהם עובר בבל תלין. וכן פסק מרן השו"ע (ח"מ סי' שלט) ולפי"ז מכיוון שב' הדברות הראשונות אנכי ה' ולא יהיה מפי הגבורה שמענום ולא ע"י שליח לכן הקב"ה משלם שכרנו בעוה"ז כדי לקיים "ביומו תיתן שכרו" אבל שאר המצוות נמסרו לנו ע"י משה רבינו שליחו של הקב"ה בזה אין חובה לשלם בימוה דהיינו בעוה"ז ועל זה אמר הגמ' דשכר מצות בהאי עולמא ליכא וברצונו יתברך לשלם לנו את השכר בעוה"ב.

ונחזור לענין חג הסוכות שפתחנו בו, שע"פ האמור יתבאר הפסוק שנאמר בחג הסוכות "והיית אך שמח" אך למעט יצא ומה בא למעט? שהעושה סוכה לכאורה לא תהיה שמחתו שלימה כיוון שחושב שלא יקבל שכר לפי שהקב"ה שילם לנו כבר בענני כבוד לכן הקב"ה אמר "אך שמח" למעט את העצב הזה שתקבל שוב שכרך, והיית רק שמח.

לעילוי נשמת מרת יהודית שושנה ע"ה. נלב"ע יום הכיפורים תשע"ח סמוך לשעת הנעילה

פרשת חג הסוכות תשע"ח			
זמני כניסת ויציאת השבת שעה ק"ך			
עיר	כניסה	יציאה	ר"ח
י-ם	18:02	18:52	19:33
ת"א	18:00	18:50	19:30
חיפה	18:01	18:50	19:31
ב"ש	18:02	18:52	19:32

תולדותיהם של חכמים

הגאון רבי דניאל טיראני זצ"ל

מגדולי חכמי איטליה היה רבי דניאל טיראני, ונודע בעיקר מחיבורו 'עיקרי הד"ט' על השו"ע (נדפס ח"א בשנת תקס"ג וח"ב על יו"ד בשנת תקס"ו). נולד באנקונה בשנת ת"ק. ובגיל כ"א הוטל עליו לדרוש בשבת הגדול ובשבת שובה (כך משמע מלשונו בעיקרי הד"ט יו"ד ז, יט). בהמשך כיהן כרבה של פיזארו ולאחר מכן בעיר פירנצה.

בשנת תק"נ כמעט ועברה על עירו פירנצה כוס תרעלה, מחמת עלילות הגויים, ובחסד ה' ניצלה הקהילה. על כן תיקן רבינו לזכר הנס 'פורים פרינצי' בתאריך כ"ז סיון, ועליו הדפיס קונטרס 'כתב הד"ט', המכיל סדר לימוד ותפילה והודאה.

מלבד ספרו עיקרי הד"ט (שלימים נכנס סביב השו"ע מדפוס וילנא ואילך, חיבר גם את ספר סעודת מצוה עה"ת ממנו הובאו הדברים במאמר וכן ספר שם עולם על התורה.

בידי הוצאת הספרים של קהל שערי ציון (באבוב) מצויים מאות תשובותיו בכת"י וספרים רבים מחידושיו ודרשותיו, האמורים לצאת בקרוב.

תאריך פטירתו לא ידוע ומשוער לסביבות שנת תקע"ד

צילום ספרו סעודת מצוה מהדורה ראשונה (ונציה תקנ"א)

הילולא דצדיקא

יום שבת י"ז תשרי

רבי רפאל ישראל אליקים, חברון, שדי"ר לכמה קהילות (הדפסה מנחם מנחם כפרת ד' תשי"ב בענין ידועות) רבי פרג' חיים יהודה, בגדד, מייסד קהילת בבל ב-י (תוספת שמעון הדברי), מח"ס על המשכן (אבן חזקיה) רבי אהרן הכהן טנוגי בן ראב"ד תוניס רבי יצחק חיים דוד, דיין בצפסק, מח"ס שו"ת לב אהרן רבי יצחק ב"ר אליהו לניאדו, חאלב, ניו יורק ובואנוס איירס (ושם מנ"כ) מח"ס יודע צחק עה"ת תרע"ח

יום ראשון י"ח תשרי

רבי שלום (הסאלי הידוע) הכהן, ג'רבא, מח"ס נהר שלום עה"ת חפץ יקר תרי"ג מצוות ועוד. מנ"כ בטבר"י תרפ"ו רבי עזרז בן יפת, ראב"ד עדן (תימן) מח"ס תורת הנוב (חשניה)

יום שני י"ט תשרי

רבי דוד דבש, טריפולי (לוב), ירושלים, שדי"ר רבי יעקב בן שבת, מוגדור (מרוקו), ור"י בליביראלטר, מח"ס רוח יעקב התהילים, מנ"כ בליסבון רבי יצחק אליעזר אריאל, ראב"ד קושטא (טורקיה) רבי אלטר מאזוז, ג'רבא, רב מושב איתון, מח"ס שו"ת א"ל לבנה, אם למקרא עה"ת, ועוד רבים רבי יוסף משה עדס, ירושלים, ר"מ בפורת יוסף

יום שלישי כ' תשרי

רבי אליעזר פאפו, אב"ד סיליסטרה (סרייבו) מח"ס פלא יועץ מוסר, חסד לאלפים שו"ע ועוד

יום רביעי כ"א תשרי

רבי רפאל בירדוגו, דיין במקנס ומרכש (מרוקו), מח"ס שו"ת משפטים ישרים, משמח לב ועוד רבי ישעיה חיותה סופר, ג'רבא, תלמיד רבי מקיץ שלי, מח"ס שו"ת ישועה ורחמים ב"ח

יום חמישי כ"ב תשרי

רבי אברהם ח'אג, ראב"ד תוניס, מח"ס זרועו של אברהם על השו"ע רמב"ם ומערכות רבי שלום עמאר, אב"ד מקנס (מרוקו ושם מנ"כ), מח"ס דברי שלום ואמת ליקוטים מתורתו רבי מאיר חורש, בגדד, רמת גן, תלמיד רבי יעקב מוצפי, רב קהילת ישרים בר"ג

יום שישי כ"ג תשרי

רבי יעקב אשכנזי די קורנא, ירושלים, תלמיד ישיבת בית יעקב פיראד, ידידו של בעל פרי הארץ תקכ"ט רבי משה חיים בורסא (בראזיל), ירושלים רבי בנימין חזאד, ג'רבא, שו"ב מח"ס אמרות טהורות על התנ"ך רבי ראובן תמסיט, סטנוגורט (מרוקו), מח"ס מחנה ראובן על מדרשי פליאה, דודאי ראובן עה"ת תרצ"ד

לדעת חכמה ומוסר

לעיני כל ישראל. בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (סוף התורה ותחילתה)

כי יום הזה הוא שמחת התורה, ראוי לשמוח שמחה רבה. ואילו היו עניינו פקחות, והיינו רואים ויודעים מה נעשה בשמים ממעל על ידינו, אשרינו, היה לבנו שמח בשמחה רבה כמוצא שלל רב. ובזה פירשתי פסוק בתהלים (סח, ד) "צדיקים ישמחו יעלצו לפני אלקים", פירוש לפי שהם לפני אלקים ואין מסך מבדיל ורואים מה נעשה בשמים ממעל, מוליהו חזי, ובאור פני מלך חיים. "וישישו בשמחה" (שם), כי מחמתה בראותם כי שמח לבם ויגל כבודם בקיום המצות, יכירו וידעו כי חפץ בם ה'.

או נאמר "וישישו בשמחה", שיש לשוב על אשר צוה ה' לנו לשמוח. וזה לו לנחת רוח ונותן עליה שכר טוב. היש חין מתוך זה? בעבור זאת, שישן ושמחה נשיג.

אבל עתה בעונותינו הרבים ענינו טרסות חשכו מראות ואין אתנו יודע וצריך התעוררות חיצון בשירות ושתית יין כדת, שהוא משמח כדי שמהתעוררות חיצון יבא התעוררות פנימי. וזה נראה לפרש פסוק שיר השירים (א, ד) "משכני אחריך נרוצה" לפי שכאשר "הביאני המלך חדריו" ונפשי יודעת מאד, אז "נגילה ונשמחה בך" בדבוקתך. אבל עתה, "נזכירה דודך מיין" כדי שמתוך כך "מישרים אהבוך".

(אלף המגן לרבי אליעזר פאפו, סוף פרשת וזאת הברכה. יומא דהילולא כ' תשרי תקפ"ח)

מאוצרותיהם של חכמי התורה

תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב (לג, ד)

ויראה לפרש ע"פ מאי דאיתא בע"ז (א) על הפסוק (שמות יט, יז) "ויתייצבו בתחתית ההר" מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם אם תקבלו את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואמר רב אחא מכאן מודעה רבה לאוריתא ופירש"י שאם יזמינים לדין למה לא קיימתם יש להם תשובה שקיבלו באונס.

וכתבו המפרשים שהמודעה היתה דוקא בחו"ל, אבל בא"י משעה שנכנסו בטלה אותה מודעה כדכתיב בתהלים (קה, מד) "ויתן להם ארצות גויים וכו' בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו יצאורו" כלומר שנתנית הארץ ונישול הגויים ממנה היה בעבור שמירת התורה וקיום מצוותיה. וזהו אמרו "תורה צוה לנו משה" פירושו אימתי נהיה מחויבים בתורת משה, בזמן "שמורשה קהילת יעקב" כלומר בזמן שעם ישראל שנראים קהילת יעקב יורשים את הארץ אזי נהיה מחויבים בשמירת התורה ומצוותיה, כיון שבטלה מודעה.

(יש מאין לרבי יחיא שניאור נלב"ע תשנ"ד)

יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל (לג, י)

צריך להבין מדוע בזכות משפטין ליעקב זכו שתורתך לישראל?
והנה ידוע שהמלאכים טענו שרוצים לזכות בתורה מדין שהם קרובים לקב"ה ויש להם דין של בר מצרא שהוא קודם במכר.

אלא שלכאורה יש פירכא לטענתם והוא ע"פ מה שכתב מרן בחו"מ (קעה, מט) ששותף של המוכר קודם לבר מצרא, והרי ידוע מאמר חז"ל ע"פ הגמ' בשבת (י) "כל דין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית", וא"כ עם ישראל בשעה שיושבים לדון במשפט ע"פ התורה, דין שותף להם והוא קודם לבר מצרא.

ומעתה יובן הכתוב שכיון ש"יורו משפטין ליעקב", כלומר שיושבים הם למשפט ודינים ע"פ התורה, א"כ דין שותף להם, וממילא "ותורתך לישראל" שכן קודמים הם למלאכים בנתינת התורה, כדן שותף שקודם לבר מצרא.

(מדרשו של שם ועבר לרבי סאסי הכהן גר"בא)

צפת, נלב"ע תשל"א)

וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון (לג, כא)

פירש"י שהטעם ששבט גד ביקש לחלק את ארצות סיוחון ועוג, הוא משום שידע ששם יהיה קברו של משה. ותימה שהרי בפרשת מטות (לג, א) מובא טעם אחר - כיון שאותם ארצות היו בעלי מרעה, ולגד היה מקנה רב, לכן ביקש ארצותיהם, ולא מטעם קברו של משה?

מעשי חכמים

הגאון רבי אלטר מאזוז זצ"ל

יומא דנשמתא י"ט תשרי תשמ"ח

רבי בן ציון מאזוז, היה עטוף ביוגו. זה עתה שב מקבורת בנו, ואין זה הילד הראשון שקובר. מצב הרפואה בגר"ב היה נחשל, לא היה בכוחו להעלות מזור לתושבי

א החכמים, ושברון הלב היה נורא. בלבו גמלה החלטה, לילד הבא יעניק את השם 'אלטר'. מחכמי אירופה שמעו שנותנים שם כזה לתינוק שנולד לאחר שאחיו מתו, ב"מ, כי משמעות השם באידיש הוא 'זקן', והרי זו סגולה לזקנה ואריכות ימים!

והנער אלטר, גדל ויגמל ויחכם מכל יתר הנערים בני גילו. הוגה בבית המדרש בשקדנות אין קץ ותורתו היא כל עולמו. יושב לפני רבותיו, הגאון רבי מיקיץ שלי זצ"ל שכינה עצמו בהגות עשרות ספרים בשם 'המקיץ', ודודו ראב"ד גר"בא, הגאון רבי שלמה מאזוז זצ"ל (מח"ס כרם שלמה על ריבית וחשק שלמה על הש"ס), ומתמלא במאורותיהם.

לימים, בעת שכבר עלה לארץ ישראל וחונן את עפרה, באו וביקשוהו לעבור למושב איתן, יהיה להם לקצין ולמורה דרך אחר הסתלקות רבי שושן הכהן, בנו של רבי כלפון הכהן.

שאל, "והלא אין עמדי תעודת כושר לכהן כרב?"

השיבוהו, "וזה בכך? יעלה לירושלים ויבקש תעודה משרדי הרבנות הראשית!" כל כך קל ופשוט...

בתמימותו נסע לירושלים, ראה את השלטן 'היכל שלמה' ונכנס לחדרו של רבי שלמה גורן, הרב הראשי האשכנזי. מבקש וילקח תעודת רבנות לכהן כרב במושב. מדד אותו רבי שלמה מלמעלה למטה, ופטרו כלאחר יד, "צריך לקבוע זמן למבחן ואחר כך נראה..."

יצא מהחדר וראה שלט על הדלת הסמוכה, "רבי עובדיה יוסף, הראשון לציון". נרעש והקיש בדלת, סיפר על עברו ושטח את מבוקשו.

שמע מרן את בקשתו והושיבו בחביבות רבה, הוציא מאמתחתו נייר רשמי וכתב עליו תעודה תקפה... תמה רבי אלטר, "והלא כבודו לא יכירני, וכיצד יכתוב עבורי תעודה בלי שיבחן את ידיעותי?"

חייך הראשון לציון והצביע על קצה שולחנו, "הנה ספרו דמר, שר"ת אם לבינה. בימים אלו מתענג אני על חריפות תשובותיו. וכי ראוי לי לבחון אדם כמותו?"

שב רבי אלטר והודיע שיקבל עליו את המשרה, בתנאי שכל ענייני המושב התורניים נכפפים למרותו. כל היום ישב ספון בחדרו בהתמדה עד אין קץ, וספריו היו לו לידידיו, כאשר בחדר הסמוך התגורר אביו רבי בן ציון והיו קולות לימודם נמסכים זה בזה. ובשעות הצהריים הסתובב בין בתי התושבים, עודד וחייק, יעץ והוכיח, הקהיל קהילות ויסד שיעורי תורה והיו בני המושב מעריצים אותו עד לאחת, והוא היה להם לאורים ותומים. ובורח הימים נציג עובדה אחת מני רבות, המלמדת על השאר: אמרו, מעולם לא ברך אדם על ד' מינים עד שהסכים רבנו לכשרותם, ולא תלה אדם את סדיניו בסוכתו, עד שיבוא רבי אלטר ויאשר שהדפנות והסכך נבנו לכתחילה וראויים למצוה!

רבי אלטר מאזוז נולד ב"א אב תקצ"ב בגר"בא, ומילדותו מאס בחמודי תבל. מרביתו קיבל את דרך החריפות ועומק העיון ובגיל כ"ד עלה לארץ. לימים עבר לכהן כרב במושב איתן ובחול המועד סוכות תשמ"ח, נהרג בתאונת דרכים בכביש המהיר הסמוך למושב איתן, מדי שנה נערכת הילולא גדולה לזכרו בסוכה רחבת ידיים.

והנה הרמב"ן שם (במדבר לב, א) הקשה דמדוע בכל פרשת בני גד ובני ראובן מוזכר שמו של גד לפני ראובן מלבד הפסוק הראשון בעניין, ששם מובא שמו של ראובן לפני גד? ותירץ שכיון שראובן הבכור לכן הקדימו בתחילת העניין, אבל מלבד זאת תמיד הקדים לשבט גד, כיון שגד הם אלו שנתנו העצה לראובן שיקח נחלתו מעבר לירדן מזרחה, והם שהיו המדברים לפני משה.

ועל פי זה יובן שאליבא דאמת טעם 'מקנה רב' אינו טעם כדאי לא עבדו גד ואף לא עבדו ראובן, כיון שגם ראובן ידע שיש ברשותו מקנה רב ואעפ"כ אילולי עצתו של גד לא היה מבקש חלק זה לנחלתו, ומוכרחים לומר שעצת בני גד לבני ראובן היתה מטעם ששם קברו של משה שהוא בקרבת נחלתם וזהו וירא ראשית לו וגו' שראה גד שזה מקום קבורתו של משה!

(זרע שמשון לרבי שמשון חיים נחמני מאיטליה,

נלב"ע תקל"ט)

ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם וגו' וימת שם משה עבד ה' (לד, ז-ה)

וצ"ב מהו הטעם שעייכב מלומר וימת שם עד שאמר זאת הארץ אשר נשבעתי.

ויראה לבאר ע"פ מאי דק"ל שאין בעל חוב גובה חובו, אלא שליח ב"ד נכנס לביתו של בע"ח למשכנו. ומעתה יובן שכיון שבא הקב"ה ליטול את נשמתו של משה כביכול בעד החוב למשכנו, אי אפשר לבעה"ב לנוטלה מתוך ביתו, וכיון שארץ ישראל הובטחה לאברהם ולזרעו, א"כ כביתו חשיב, וממילא יובן טעם אמרו "זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם", שמשום כך צריך הקב"ה ליטול נשמתו בחו"ל, כי באר"י לא יוכל מדין בעל חוב.

וכי תימא ישלח שליח ב"ד לארץ, זה אינו כמובא במדרש (ספרי דברים, שה) שאף מלאך לא היה יכול ליטול נשמתו.

(אברהם יגל לרבי אברהם הכהן, תוניס)

ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה (לד, ו)

צ"ב מהו 'עד היום הזה', הא לחד מ"ד בב"ב (טו) משה כתב פסוקים אלו בדמיע קודם מותו, ומה שייך לומר 'עד' היום הזה, הא בו ביום מת ונקבר?

והנה באבות (ה, י) איתא שעשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ובהמה נברא גם קברו של משה רבנו. נמצא, שאכן מבריאית העולם עד עכשיו לא נודע מקום קבורתו, ורק היום ידע ממנו האיש הראשון הוא משה רבינו!

(רוח יעקב לרבי יעקב בן שבת, גיבראלטר יומא

דנשמתא י"ט תשרי תר"ח)

הגליון יו"ל על ידי מכון "חכמי ספרד" שע"י עמותת חכמת שלמה - בראשות הר"ג רבי משה פרץ שליט"א רב ק"ק "לב אליהו" נתיבות

אלפי ספרים של חכמינו הספרדים זיע"א לא הודפסו שוב זה מאות בשנים, וחלקם אף נותרו עדיין בכתבי יד ואין להם גואל עד שכמעט נשתכחה תורתם וחכמתם. בחסדי ה' המרובים הקמנו ספריה גדולה, יחידה מסוגה בעולם, המכילה יותר מ-3,000 ספרים עה"ת מחכמי ספרד, חלקם בכתבי יד נדירים.

וכעת אנו עמלים לברר מקחן של צדיקים ולהוציא לאור תעלומה, מאוצרות חידושיהם ונפלאותיהם

בסדרת ספרים מורחבת על חמשה חומשי תורה, ועליו ליקוט יחודי מגאוני וחכמי ספרד, תורה מפוארה אשר לא נראה כמותה!

זכותם של החכמים זיע"א תעמוד לכל התורמים והמסייעים שיצליחו בכל מעשי ידיהם בבריאיות ונחת, באריכות ימים ושנים, בטוב ובנעימים, אמן.

להקדשת הגליונות הבאים, לקבלת הגליון במייל ולמשלוח חידושי תורה, עובדות, ספרים, תמונות ומסמכים ניתן ליצור קשר

רחוב הרב צבאן 9 ת.ד. 516 נתיבות. טל: 077-553-5280 פקס: 077-5535281 toratsfarad@gmail.com